

CYNGOR GWYNEDD

ADRODDIAD I GYFARFOD CABINET CYNGOR GWYNEDD

Dyddiad y Cyfarfod:	3 Hydref, 2017
Aelod Cabinet:	Y Cyngorydd Gareth Thomas, Aelod Cabinet Addysg
Swyddog Cyswllt:	Iwan T. Jones, Cyfarwyddwr Corfforaethol
Rhif Ffôn Cyswllt:	01286 679685
Teitl yr Eitem:	Adroddiad Perfformiad Addysg

1. CYFLWYNIAD

- 1.1. Pwrpas yr adroddiad yma yw i'ch diweddarau ar beth sydd wedi'i gyflawni yn y maes rwy'n gyfrifol amdano fel Aelod Cabinet Addysg. Bydd hyn yn cynnwys amlinellu'r diweddaraf gyda'r addewidion yn y Cynllun Strategol, lle mae'r mesurau perfformiad arni, a'r diweddaraf o ran cynllun arbedion a thoriadau yn yr Adran.
- 1.2. Byddwn yn eich atgoffa fod yr holl faterion eisoes wedi bod yn destun trafodaeth ac wedi eu craffu mewn cyfarfodydd o'r timau rheoli oedd hefyd yn cynnwys cynrychiolaeth o'r pwyllgor craffu.
- 1.3. Ar y cyfan, rwy'n gyfforddus gyda'r perfformiad prosiectau Cynllun Strategol, gyda chynnydd da ar y rhan fwyaf ohonynt. Er hyn, rwyf yn ymwybodol bod rhai meysydd yn cael sylw arbennig gan yr Adran er mwyn gwella perfformiad, a dyma'r meysydd byddaf yn cadw llygad arnynt dros y misoedd nesaf:
 - Codi safonau Cyfnod Sylfaen (hyd at 7 oed)
 - Gwella safonau yng nghyfnod allweddol 4 (14-16 oed) mewn pynciau penodol
 - Gwella ansawdd y ddarpariaeth a safonau cyflawniad yng nghyfnod allweddol 5 (ôl-16)

2. Y PENDERFYNIAD A GEISIR

2.1 Derbyn a nodi'r wybodaeth yn yr adroddiad.

3. RHESYMAU DROS ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

3.1. Er mwyn sicrhau rheoli perfformiad effeithiol.

4. PROSIECTAU'R CYNLLUN STRATEGOL

4.1. P1 Gwella a Chysoni Safonau Addysg – Cyfnod Sylfaen a Chyfnod Allweddol 4

4.1.1 Pwrpas y prosiect yma yw gwella a chysoni safonau addysg ar draws Gwynedd er mwyn sicrhau bod plant a phobl ifanc yn cyflawni'r safonau uchaf i feithrin y cymwysterau a'r sgiliau, gan ganolbwyntio ar y Cyfnod Sylfaen a Chyfnod Allweddol 4.

4.1.2 Trwy'r Bwrdd Ansawdd Sirol, mae trefn wedi'i sefydlu ar gyfer monitro perfformiad ac ansawdd ar bob lefel yn ysgolion Gwynedd. Mae hyn yn caniatáu darlun cyflawn o berfformiad ac ansawdd yr ysgolion. Mae'n deg dweud bod y Bwrdd Ansawdd Sirol yn gynyddol profi ei werth, ac mae'r ffaith bod llai o ysgolion yn mynd i gategori statudol gan Estyn yn brawf o hynny. Mae'n fodd i ni gael darlun llawn o addysg plant a phobl ifanc Gwynedd.

4.1.3 Eleni, mae'r prosiect yma yn canolbwyntio ar wella a chysoni safonau addysg yng nghyfnod Sylfaen (hyd at 7 oed) a Chyfnod Allweddol 4 (14 - 16 oed). Er bod ffigyrau Cyfnod Sylfaen yn galonogol (86.8%) flwyddyn ddiwethaf, gofynnais i'r Adran ymchwilio i'r sefyllfa gan fod y ffigyrau yma wedi bod yn statig ers 2014.

4.1.4 Mae dadansoddiad cychwynnol swyddogion yn dangos mai un rheswm posibl sy'n egluro'r canlyniadau yw ein bod yn asesu drwy gyfrwng y Gymraeg yn unig yn y Cyfnod Sylfaen yng Ngwynedd. Nid yw rhai disgyblion sy'n hwyrddyfodiad yn cyrraedd y safon ddisgwylidig yn y Gymraeg erbyn diwedd y cyfnod allweddol, ac felly nid ydynt yn llwyddo i gyrraedd y dangosyddion. Bydd angen ymchwil manylach i gadarnhau unrhyw ganfyddiadau cychwynnol.

4.1.5 Mae'r maes ôl-16 hefyd yn rhywbeth rwyf am i'r adran edrych yn fanylach arno. Rwyf yn awyddus i gael dadansoddiad o ganlyniadau Cyfnod Allweddol 5 (ôl-16 oed) yn cynnwys canlyniadau Lefel A 2017 ar draws y Sir.

4.2. P2 Gwella Arweinyddiaeth a Rheolaeth

4.2.1 Pwrpas y prosiect yma yw gwella amodau arweinyddiaeth er mwyn codi safonau. Byddwn yn gweithredu ar gynigion fydd yn gwella arweinyddiaeth a rheolaeth, gyda'r bwriad o symud tuag at y nod bod penaethiaid ysgolion yn ddigyswllt, hynny yw, nad ydynt yn dysgu plant.

4.2.2 Mae gwaith o ymgynghori gydag ysgolion a llywodraethwyr ar egwyddorion 'Addysg i Bwrpas i Wynedd' wedi digwydd a byddaf yn cyflwyno'r dadansoddiad a'r camau nesaf i chi ym mis Hydref.

4.2.3 Er bod gwaith da yn cael ei wneud i ddatblygu arweinyddiaeth, teimlaf fod lle i wella a miniogi'r prosiect yma ymhellach. Rwyf felly wedi gofyn i'r Adran Addysg

ystyried rhaglen hyfforddiant gynhwysfawr sy'n mapio beth sy'n cael ei gynnis gan Lywodraeth Cymru, GwE a Chyngor Gwynedd fel bod continwrm hyfforddiant ar gael i'r arweinwyr presennol ac ar gyfer arweinwyr i'r dyfodol. Rwyf yn gobeithio gallu adrodd ymhellach ar hyn tro nesaf.

4.3. Rhaglen Rhwydwaith o Ysgolion Hyfyw i'r Dyfodol

4.3.1 P3 Prosiect Bangor

Pwrpas y prosiect hwn yw adolygu addysg gynradd ym Mangor er mwyn sicrhau darpariaeth gynaliadwy i'r dyfodol gan ymateb yn benodol i'r angen am gynnydd yn y galw am lefydd yn ardal Penrhosgarnedd.

Mae Llywodraeth Cymru wedi cadarnhau eu bod wedi neilltuo £6.3m i'w fuddsoddi yn narpariaeth addysg o fewn dalgylch Bangor.

Fel rhan o'r gwaith ymgysylltu cychwynnol, cynhaliwyd Cyfarfod Aelodau Lleol Bangor i drafod y broses a chamau nesaf yn ystod mis Mehefin. Sefydlwyd Panel Adolygu Dalgylch er mwyn trafod blaenoriaethau ac opsiynau ar gyfer y prosiect. Bydd y gwaith ymgysylltu â'r gymuned yn dod i ben mis Medi/Hydref ac mi fyddaf yn cyflwyno adroddiad i chi ar y sefyllfa ym mis Tachwedd, 2017.

Un mater sy'n mynd i gael ystyriaeth lawn yn ystod yr wythnosau nesaf yw ystyried os oes digon o leoedd yn yr ardal ac o fewn dalgylchoedd penodol.

4.3.2 P4 Dalgylch y Gader – Ysgol Bro Idris

Pwrpas y prosiect hwn yw sefydlu un Ysgol Ddilynol Ddalgylchol 3-16 oed yn nalgylch Ysgol y Gader, Dolgellau.

Rwy'n falch i ddweud bod y strwythur staffio bellach mewn lle a bydd pob safle Ysgol Bro Idris ar agor o fis Medi 2017. Teimlaf fod angen dathlu'r datblygiad yma gan ei fod yn rhywbeth cyffrous a phositif yn yr ardal.

Fodd bynnag, mae'n deg dweud bod gennym wersi i'w dysgu o ran datblygu ysgol ar y raddfa yma. Bydd hyn cael ei ystyried yn y broses o ddatblygu ysgolion newydd i'r dyfodol. Un peth rwyf am i ni gadw llygaid arno yw mesur llwyddiant yr ysgol newydd hon ac rwyf yn awyddus i dderbyn adborth ar hyn yn rheolaidd.

4.3.3 P5 Ysgol Glancegin

Pwrpas y prosiect hwn yw sicrhau buddsoddiad i ddarparu adeilad o'r newydd i Ysgol Glancegin sydd wedi ei lleoli ym Maesgeirchen, Bangor.

Mae'r gwaith adeiladu yn mynd rhagddo a bydd adeilad yr ysgol newydd yn barod erbyn dechrau tymor yr Hydref, 2017. Mae'r adran Eiddo yn cadarnhau trefniadau gyda'r Ysgol ar gyfer trosglwyddo o'r hen adeilad i'w adeilad newydd dros yr wythnosau nesaf.

Rydym bellach wedi clywed bod cais ar gyfer £60,000 o arian Dechrau'n Deg wedi ei gymeradwyo ar gyfer lleoli caban ychwanegol i blant oed meithrin er mwyn sicrhau addysg blynyddoedd cynnar ar y stad.

Mae'r newyddion yma i'w ddatlu, ond mae eto yn pwysleisio bod gennym wersi i'w dysgu wrth gynllunio ysgolion newydd a chael trafodaethau trawsadrannol i sicrhau bod briff ar gyfer datblygu ysgolion newydd yn gynhwysfawr.

4.3.4 **P6 Dalgych y Berwyn**

Pwrpas y prosiect yma yw creu Campws Dysgu 3-19 cyfrwng Cymraeg ar safle presennol Ysgol y Berwyn.

Yn unol â phenderfyniad y Cabinet ym mis Mehefin, mae'r Cyngor yn cynnal rhag-ymgynghoriad hefo'r Eglwys yng Nghymru dros y misoedd nesaf, cyn cynnig a chadarnhau'r ffordd ymlaen o ran y model amgen. Bydd y broses o sefydlu'r corff llywodraethol cysgodol a'r gwaith arferol o sefydlu'r ysgol newydd yn cychwyn yn dilyn cwblhau'r broses o ymgynghori'n statudol ar y cynnig amgen.

Pwysleisir bod y gwaith adeiladu'n gwneud cynnydd yn unol â'r amserlen wreiddiol ac nad yw'r datblygiadau diweddaraf yn effeithio ar yr amserlen adeiladu.

4.4 **P7 Trawsnewid y Ddarpariaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad**

Pwrpas y prosiect yw trawsnewid y gwasanaeth ar gyfer plant sydd ag anghenion dysgu ychwanegol.

Yn unol â'r penderfyniad, bydd Strategaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad yn cael ei weithredu'n llawn o Fedi 2017, a hynny ar y cyd ag Ynys Môn.

Mae'r cynllun busnes diweddaraf yn amlygu arbedion o £422,000 ar gyfer Medi 2017 o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol. Mae'r prif arbedion yn deillio o leihad mewn niferoedd o athrawon gwybyddiaeth a dysgu, yn ogystal â rhannu costau rheolaethol y gwasanaeth gydag Ynys Môn.

Bydd gweddill yr arbedion yn dod yn sgil lleihau'r swm sydd yn cael ei ddatganoli i ysgolion. Mae'r adran yn y broses o gomisiynu gwaith ar fodelu dulliau gwahanol o ddatganoli cyllid Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY). Bydd y gwaith yma wedi'i gwblhau erbyn diwedd mis Medi, 2017. Bydd y gwaith o ymgynghori ar unrhyw newid yn y fformiwla'n cychwyn hefo ysgolion yn gynnar wedi hyn.

Fe ddaeth y Cyd Bwyllgor ADY i ben ddiwedd mis Awst. Mae trefniant Llywodraethiant newydd wedi'i gytuno ac yn rhan o'r Cytundeb Ffurfiol bydd y ddau awdurdod yn symud ymlaen i weithredu fel Gwasanaeth Newydd.

5. **MESUR PERFFORMIAD**

5.1. **Mesurau Perfformiad Addysg**

5.1.1 Atodaf y proffil arolygiadau yn Atodiad 1. Fel y gwelwch, mae'r proffil yn dda gyda phob ysgol a dderbyniodd arolygiad yn ystod gwanwyn 2017 yn derbyn 'da' neu 'rhagorol'. Mae gweithredu effeithiol wedi digwydd gyda phob ysgol oedd mewn categori dilyniant ac fel canlyniad mae pob un wedi gweld gwelliannau disgwyliadwy oddi fewn i'r amserlen a osodwyd. Fodd bynnag, mae un ysgol wedi'i ei rhoi mewn categori statudol yn ddiweddar iawn yn dilyn

arolygiad Estyn. Bydd yr Awdurdod a GwE yn gweithio'n agos gyda'r ysgol hon i ymateb i'r sefyllfa a byddaf yn eich diweddarau yn rheolaidd ar ddatblygiadau.

- 5.1.2 Fel rydych yn ymwybodol, mae canlyniadau TGAU a Lefel A wedi eu cyhoeddi ym mis Awst. Rwyf yn bwriadu rhoi manylion llawn i chi pan fyddaf yn adrodd tro nesaf er mwyn sicrhau bod dadansoddiad manwl wedi ei wneud o'r ffigyrau ar lefel Gwynedd a lefel cenedlaethol.
- 5.1.3 I roi ciplun i chi o'r sefyllfa mae canlyniadau TGAU yn dda ar y cyfan eleni, ac mae'r ganran sydd wedi llwyddo i ennill graddau *A-G yn 98.5%, sy'n sylweddol uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol o 96.9% ac yn gynnydd ers llynedd (97.3%). Mae hyn yn adlewyrchu'r pwyslais a roddir yn ysgolion Gwynedd ar gynhwysiad, cyfle cyfartal a llwyddiant disgyblion fel unigolion.
- 5.1.4 Mae'r ganran o ddisgyblion sy'n ennill pum gradd TGAU A*-C, yn cynnwys Cymraeg neu Saesneg, a Mathemateg yn 58.3% yng Ngwynedd eleni. Er bod y ffigwr yma yn is na llynedd (65.9%), mae Gwynedd yn parhau i fod yn y safle 1af yn rhanbarth y Gogledd, ac yn 5ed ar lefel genedlaethol, sef oddeutu'r safle disgwylidig.
- 5.1.5 Mae'r canlyniadau yma yn adlewyrchu'r cwmp yn genedlaethol. Mae'r newidiadau i'r drefn arholi a'r fanyleb ar gyfer pynciau megis Mathemateg a Saesneg, wedi effeithio'n sylweddol ar ganlyniadau TGAU eleni i Gymru, yn enwedig yn achos graddau A*-C. Bydd GwE, ar y cyd gyda'r Awdurdod, yn gwneud dadansoddiad manylach o'r prif faterion yn y mis nesaf, a byddaf yn adrodd ymhellach i chi wedi hynny.
- 5.1.6 Er hyn, mae'r ganran o ddisgyblion sydd â'r hawl i gael prydau ysgol am ddim sy'n ennill pum gradd TGAU A*-C yn cynnwys Cymraeg neu Saesneg, a Mathemateg yn 45.4%, o'i gymharu â 26.2% ar lefel rhanbarth y Gogledd. Mae hyn eto yn adlewyrchu'r pwyslais sy'n cael ei roi ar sicrhau bod pob person ifanc yn llwyddo yn y Sir.
- 5.1.7 Mae'r sefyllfa gyda chanlyniadau Lefel A hefyd yn galonogol eleni. Mae'r ganran enillodd raddau A*-E ar draws yr holl bynciau (97.3%) yn gynnydd o'i gymharu gyda 2016 (96.2%). Yn ogystal, gwelwyd cynnydd sefydlog yn y ganran enillodd graddau A neu well (25.5%) un uwch na'r ffigwr ar gyfer Cymru (25.0%), ac mae'n galonogol bod y ganran A*-E yn 100% ar draws y mwyafrif o'r pynciau ac mae hyn yn adlewyrchu'r cyngor a'r cyfarwyddwyd a ddarperir i'n pobl ifanc.
- 5.1.8 Pwysleisïaf yr angen i drin yr ystadegau uchod gyda gofal am y tro, ond byddaf yn cadarnhau'r sefyllfa yn derfynol yn fy adroddiad nesaf i chi, gan fanylu ar y tueddiadau. Gan nad yw'r manylion am yr holl ganlyniadau'r cyfnodau allweddol ar gael tan fis Hydref, nid wyf yn cyflwyno rhestr o'r mesurau'r adran fel atodiad.
- 5.1.9 Yn ogystal, erbyn tro nesaf, rwyf wedi gofyn i'r adran gynnwys ffigyrau cyrhaeddiad addysgol Plant mewn Gofal. Mae'r mesurau yma yn rhai pwysig i'w hadrodd a'i mesur os am sicrhau bod yr egwyddor bod pob plentyn a pherson ifanc yn derbyn yr un cyfleoedd, ac yn derbyn yr un safon o addysg dda.

6. SEFYLLFA ARBEDION/ARIANNOL

- 6.1 Ar y cyfan, nid wyf yn rhagweld problem mewn gwireddu cynlluniau arbedion ar gyfer 2017/18 wedi i'r Cabinet gytuno ar 28 Mawrth 2017 i ail broffilio £41,700 o'r cynllun Clwb Brecwast i Blant Ysgolion Cynradd i 2018/19, ac rwyf yn fodlon bod camau yn bodoli i sicrhau bod y cynllun yn cael ei wireddu.
- 6.2 Mae targed o £4.3m ar gyfer Arbedion Effeithlonrwydd Ysgolion (2015/16 - 2018/19). Yn wreiddiol, roedd £990,000 o hwn wedi'i gynllunio i'w weithredu yn 2017/18, ynghyd â £263,000 pellach i'w weithredu yn 2018/19. Penderfynodd y Cabinet yn ei gyfarfod ar 14 Chwefror 2017 i ohirio gweithredu £298,990 o arbediad effeithlonrwydd Ysgolion Uwchradd 2017/18 am ddwy flynedd. Y sefyllfa ddiweddaraf felly yw y disgwylir arbedion effeithlonrwydd o £263,000 yn 2018/19 ac £298,990 yn 2019/20 er mwyn cwblhau gweithrediad llawn targed 'Arbedion Effeithlonrwydd Ysgolion £4.3m.'
- 6.3 Cyflwynodd yr Aelod Cabinet Cyllid yr adroddiad 'Cyllideb Refeniw 2017/18 - Adnabod Risgiau Cynnar' i'r Cabinet yng Ngorffennaf 2017, gan nodi fod adolygiad cynnar o gyllideb Addysg yn arwain at ragolygon gorwariant o £358k erbyn diwedd y flwyddyn ariannol. Byddaf yn cydweithio gyda'r Pennaeth Adran i gymryd camau priodol i geisio sicrhau fod yr Adran yn gweithredu o fewn ei darpariaeth gyllidol erbyn diwedd y flwyddyn.

Barn y swyddogion statudol

Y Swyddog Monitro:

" Dim sylwadau o ran priodoldeb."

Y Pennaeth Cyllid:

"Rwyf yn cadarnhau cywirdeb agweddau ariannol yr adroddiad. Mae'n galonogol fod yr Aelod Cabinet yn hyderus (yn rhan 6.1 o'r adroddiad) y bydd gwasanaethau'r Adran yn gwireddu'r mwyafrif llethol o'r cynlluniau arbedion yn amserol, ac fod yr Aelod Cabinet yn cymryd camau priodol i geisio sicrhau fod yr Adran yn gweithredu o fewn ei darpariaeth gyllidol erbyn diwedd y flwyddyn yn sgil y rhybudd cynnar o orwario."

Atodiadau:

Atodiad 1 Data Arolygiadau Ysgolion